

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

GENEL DEĞERLENDİRME RAPORU

2021 YILI KAUÇUK VE PLASTİK ÜRÜNLERİN ÜRETİLDİĞİ İŞYERLERİNDE
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ PROGRAMLI TEFTİŞİ

Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığı
2022

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

"Felaket başa gelmeden evvel önleyici ve koruyucu tedbirleri düşünmek lazımdır, geldikten sonra dövünmenin yararı yoktur."

M. Kemal ATATÜRK

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ÖNSÖZ

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın çalışma hayatını denetlemeye yetkili birimi olan, çalışma barışının tesisi ve çalışanların sağlık ve güvenliğinin sağlanması amacıyla görev yapan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, sektör bazında, alan bazında ve risk esaslı programlı teftişlerini yeni yaklaşımlar ışığında, sosyal tarafların etkin katılımıyla yürütmektedir. Çalışanların çalışma ortam ve koşullarının iyileştirilmesi için programlar dahilinde denetim, bilinçlendirme ve eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu bağlamda yapılan programlı teftişler, belirli bir ön hazırlık, planlama, izleme ve değerlendirme içerisinde yürürlüğe konularak denetimlerin kapsamı ve hedefleri doğrultusunda eğitim, bilinçlendirme faaliyetleri yürütülmesi nedeniyle önleme amacına hizmet eden teftiş faaliyetleri niteliğindedir.

Kauçuk ve plastik sektörü, ürünlerin üretim maliyetinin düşük olması ve çok çeşitli alanda kullanılması sebebiyle son yıllarda hızla büyümektedir. 2021 yılında "Kauçuk ve Plastik Ürünlerin Üretildiği İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi" kapsamında Türkiye genelinde 64 ilde, 1.122 işyerinde programlı teftiş yapılmıştır. Teftişlerde tespit edilen mevzuata aykırılıkların %97'si işverenler tarafından giderilmiştir. Bu teftişlerde, sektörde çalışanların toplamının yaklaşık olarak %20'si (47.248 kişi) kadar çalışana ulaşılmıştır.

Teftiş çalışma hayatının önemli bir parçasıdır ancak daha da önemli olan gerek işverenlerde gerekse çalışanlarda güvenlik kültürü anlayışının tam anlamıyla yerleşmesi ve önlemenin ödemekten daha ucuz olacağı bilincinin toplumun bütün kesimleri tarafından benimsenmesidir. Ancak bu şekilde iş kazalarının yaşanmasına önemli ölçüde engel olunabilir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER.....	1
1. Teftişin Adı.....	1
2. Teftişin Amacı.....	1
3. Teftişte Görev Alan Müfettişler	2
4. Çalışma Takvimi	2
5. Görev Yapılan İller.....	2
6. Teftişe Alınan İşyerleri Hakkında Genel Bilgiler.....	2
II. BÖLÜM: TEFTİŞİN TANIMI.....	4
1. Gerekçe.....	4
2. Yöntem	5
3. İşyerlerinin Seçim Kriterleri.....	6
4. Teftişe Alınan İşyerlerinin Belirlenme Yöntem ve Kaynakları.....	6
5. Faaliyet Alanı Bilgileri	6
5.1. Tanımlar	6
5.2. İşyerlerinin Tanımı	7
5.3. Üretim Akış Şemaları.....	9
5.4. Yapılan İşler	11
5.5. Kullanılan İş Ekipmanları:	13
5.6. Kullanılan Kimyasallar:.....	16
5.7. Sektöre İlişkin TSE Standartları :	16
III. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	18
1. Hazırlık Aşaması	18
2. Teftiş Aşaması.....	18
3. İstatistikler	19
3.1.Çalışan Sayısı İstatistikleri	19
3.3. Programlı Teftişlerde Tespit Edilen Noksan Hususlara İlişkin İstatistikler	20
3.4. Teftiş Sonucu İstatistikleri.....	23
IV. BÖLÜM: MEVZUATA AYKIRILIKLAR.....	25
1. “İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmelik” Kapsamında Mevzuata Aykırılıklar:	25
2. “İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik” Kapsamında Mevzuata Aykırılıklar:	25
3. “İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik” Kapsamında Mevzuata Aykırılıklar:	26

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

4. “Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik” Kapsamında Mevzuata Aykırılıklar:	26
5. “Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik” Kapsamında Mevzuata Aykırılıklar:	27
6. İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Diğer Mevzuat Kapsamında Mevzuata Aykırılıklar:.....	27
V. BÖLÜM: SONUÇ.....	28
1. Giderilmeyen Mevzuat İhlalleri ve Yapılan İdari İşlemler.....	28
1.1. Giderilmeyen Mevzuat İhlalleri	28
1.2. Uygulanması İstenilen İdari Para Cezaları	29
2. Sektör/Alan Temsilcilerinin Önerileri:.....	29
3. Teftişin Sonuçları İle İlgili Genel Değerlendirme.....	29

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 1: Kauçuk üretim şeması.....	9
Şekil 2: Plastik poşet üretim şeması	10
Şekil 3: Plastik enjeksiyon akış şeması	10
Şekil 4: Lastik üretim şeması	10
Şekil 5: Plastik boru, vb. malzeme üretimi şeması.....	11
Şekil 6: Banbury mikser makinesi.....	13
Şekil 7: Bodinoz makinesi.....	13
Şekil 8: Ekstruder	14
Şekil 9: Kauçuk hamur makinesi.....	14
Şekil 10: Kauçuk kırıcı.....	14
Şekil 11: Kauçuk konveyör bant presini.....	14
Şekil 12: Kauçuk kesim makinesi	14
Şekil 13: Kauçuk kalender makinesi	14
Şekil 14: Plastik enjeksiyon makinesi	15
Şekil 15: Plastik kesim makinesi.....	15
Şekil 16: PVC köşe kaynak makinesi.....	15
Şekil 17: Sıcak besleme ekstruder.....	15
Şekil 18: Soğuk besleme kauçuk ekstruder	15
Şekil 19: Termoform makinesi.....	15
Şekil 20: İdari para cezası uygulanmış ihlallerin oranı	28

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

TABLO DİZİNİ

Tablo 1. 1: Teftiş dönemlerine göre görevlendirilmiş müfettiş sayıları	2
Tablo 2. 1: Sektör çalışanlarının iş kazası ve meslek hastalığı istatistikleri.....	5
Tablo 2. 2: Projedeki işyerlerinin faaliyet konuları.....	7
Tablo 2. 3: İş ekipmanları listesi	13
Tablo 2. 4: Kullanılan kimyasallar listesi.....	16
Tablo 3. 1: Uygulanmış idari para cezalarının mevzuat maddelerine göre değerlendirmesi	23
Tablo 5. 1: Toplam tespit sayıları ve idari para cezası miktarı.....	29

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER

1. Teftişin Adı

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın 2021 yılı Genel Çalışma Planı, Bakanlık Makamının 30.12.2020 tarih ve 2960544 sayılı Olur'u ile yürürlüğe konulan '2021 Yılında Metal, Kauçuk ve Plastik ile Tekstil Sektörlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönünden Yürütülecek Programlı Teftişler ile Program Dışı Teftişlere İlişkin Uygulama Esasları' na göre uygulanan 'Kauçuk ve Plastik Ürünlerin Üretildiği İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi'.

2. Teftişin Amacı

Kauçuk ve plastik ürünlerinin üretildiği işyerlerinde:

- Çalışan ve işveren taraflarının, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının yaklaşımı ve uygulamaları konusunda bilgilendirilmesi,
- İşyerlerindeki kimyasal maddeler ile yapılan çalışmalarda ve işyerlerinde kullanılan iş ekipmanlarında bulunması gerekli sağlık ve güvenlik şartları ile yangın, parlama ve patlama vb. unsurlara ilişkin iş sağlığı ve güvenliği koşullarının iyileştirilip geliştirilmesi,
- Kauçuk ve plastik sektörlerinde faaliyet gösteren işyerlerinde mevcut iş sağlığı ve güvenliği şartlarına yönelik güncel tespitlerde bulunulması,
- Gerekli koşulların sağlanmamış olduğu işyerlerinde rehberlik ve bilgilendirici faaliyetlerde bulunarak, işveren ve çalışanlar açısından farkındalık oluşturarak işyerlerinin iş sağlığı ve güvenliği şartlarının üst seviyelere çıkarılması,
- Üretimin, çalışanların sağlığını bozmayacak ve can güvenliğini tehlikeye atmayacak şekilde yapılması yönünde rehberlik ve bilgilendirici faaliyetlerde bulunulması,
- Risk esasları kapsamında alınması gerekli tedbirlerin yerindeliğinin tespiti ile eksik veya alınmamış tedbirlerin işveren müesseseye bildirilmesi,
- İşverenlerin, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı gereği yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğinin izlenmesi ve denetlenmesi,
- Sektör genelinde iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının uygulanabilirliğini sağlamaya yönelik karşılaşılabilecek sorunlara çözümler üretilmesi,
- Sektöre özgü sağlık ve güvenlik risklerinin belirlenmesi,
- İşyerlerindeki mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilerek, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği kültürünün yerleştirilmesi,
- Risk olarak tespit edilen hususların, çalışanlar üzerinde meydana getirebileceği olumsuz etkiler konusunda çalışan ve işveren taraflarının bilgilendirilmesi yoluyla olası kazaların önüne geçilmesi,
- İşyerlerindeki güvenlik kültürünün artırılması yoluyla işyerlerinin iş sağlığı ve güvenliği açısından kendi kendilerini denetleyebilir hale getirilmesi,

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- İşverenler, işveren vekilleri, yöneticiler, iş sağlığı ve güvenliği profesyonelleri, çalışanlar, çalışan temsilcileri ve sendika temsilcileriyle görüşmek suretiyle, çalışma hayatı ile ilişkili her bireyin iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin geliştirilip iyileştirilmesi sürecinde sorumluluğu olduğu bilincinin yerleştirilmesi amaçlanmıştır.

3. Teftişte Görev Alan Müfettişler

Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlıkları tarafından yürütülen “Kauçuk ve Plastik Ürünlerin Üretildiği İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi”nde toplam 350 müfettiş görevlendirilmiş olup, teftiş dönemlerine göre görevlendirilen müfettiş sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 1. 1: Teftiş dönemlerine göre görevlendirilmiş müfettiş sayıları

REHBERLİK VE TEFTİŞ GRUP BAŞKANLIKLARINDA TEFTİŞ DÖNEMLERİNE GÖRE GÖREVLENDİRİLMİŞ MÜFETTİŞ SAYILARI					
	Adana	Ankara	Bursa	İstanbul	İzmir
Şubat-Mart	12	99	42	45	38
Nisan- Mayıs	3	43	19	20	15
Mayıs-Haziran	-	35	-	-	-
Temmuz-Ağustos-Eylül	11	104	37	40	29
Ekim-Kasım-Aralık	10	69	36	40	44

4. Çalışma Takvimi

2021 yılı Kauçuk ve Plastik Ürünlerin Üretildiği İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi şubat ayında başlamıştır. Şubat-Mart, Nisan- Mayıs, Mayıs-Haziran, Temmuz-Ağustos-Eylül ve Ekim-Kasım-Aralık olmak üzere 5 dönemde 11 ayda tamamlanmıştır.

5. Görev Yapılan İller

2021 yılı Kauçuk Ve Plastik Ürünlerin Üretildiği İşyerlerinde İş Sağlığı Ve Güvenliği Programlı Teftişi Türkiye genelinde Adana, Afyonkarahisar, Aksaray, Amasya, Ankara, Antalya, Artvin, Aydın, Balıkesir, Bartın, Bilecik, Bolu, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Denizli, Düzce, Edirne, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hatay, Iğdır, Isparta, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Karaman, Kars, Kastamonu, Kayseri, Kırıkkale, Kırklareli, Kırşehir, Kocaeli, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muğla, Nevşehir, Niğde, Ordu, Rize, Sakarya, Samsun, Sinop, Sivas, Tekirdağ, Trabzon, Uşak, Van, Yalova, Yozgat ve Zonguldak olmak üzere 64 ilde yapılmıştır.

6. Teftişe Alınan İşyerleri Hakkında Genel Bilgiler

Teftiş kapsamına alınacak işyerleri belirlenirken: işyerinin bulunduğu il, teftiş döneminin uzunluğu, müfettişlerin yıllık ve sıhhi izin durumları, işyeri çalışan sayısı vb. unsurlar da göz

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

önüne alınarak, İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinin 22 NACE koduna sahip ve Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtlarından yer alan işyerleri arasından seçilmek suretiyle, kauçuk ve plastik ürünlerin üretildiği 1.122 işyerinin teftişi yapılmıştır. Teftiş programı kapsamına alınan işyerleri NACE kodları ve işyerlerinin tanımı aşağıda özetlendiği şekildedir;

22.1 :Kauçuk ürünlerin imalatı

22.11: İç ve dış lastik imalatı; lastiğe sırt geçirilmesi ve yeniden işlenmesi

22.19: Diğer kauçuk ürünleri imalatı

22.2: Plastik ürünlerin imalatı

22.21 : Plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı

22.22 : Plastik torba, çanta, poşet, çuval, kutu, damacana, şişe, makara vb. paketleme malzemelerinin imalatı

22.23 : Plastik inşaat malzemesi imalatı

22.29 : Diğer plastik ürünlerin imalatı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

II. BÖLÜM: TEFTİŞİN TANIMI

1. Gerekçe

Genel bir değerlendirme ile ara malı üreten bir sektör niteliğinde olan plastik ürünleri imalatı sektörü, başta inşaat, tarım, dayanaklı tüketim malları, otomotiv ve elektronik olmak üzere imalat sanayi sektörü yanında ambalaj malzemeleri gibi ürünlerle hizmet sektörünün de çok önemli bir tedarikçisi konumundadır. Kauçuk ürünleri imalat sanayi ise başta otomotiv olmak üzere, ayakkabı, giyim gibi sektörler yanında boru, hortum, taşıma bantları, kayışlar vb. ürünlerle imalat sanayinin birçok sektörüne ara malı üretmektedir. Sektörün bir diğer özelliği ise ürünlerinin birçoğunun aynı zamanda yenileme pazarına yönelik olması nedeniyle nihai ürün niteliğini de taşımaktadır.

Nitekim plastik ve kauçuk ürünleri bir bütün olarak hem imalat sanayi, hem de ülke ekonomisinde yeri ve önemi giderek artan bir sektörümüzdür. Sektörde, ölçek ve sermaye kaynakları açısından farklılık gösteren firmalar faaliyet göstermektedir. Bu firmaların önemli bir kısmı küçük ve orta ölçekli işletmelerden oluşurken, büyük ölçekli firmalar ve çok uluslu şirketler de bu sektörde yerlerini almaktadır. Dolayısıyla üretim yelpazesi oldukça geniş ve birçok alt kolu olan, binlerce çalışana istihdam eden ve birçok tehlikeli kimyasal maddeyi hammadde olarak kullanan plastik ve kauçuk ürünleri imalat sektörü iş sağlığı ve güvenliği açısından ciddi bir şekilde incelemeye ve değerlendirmeye tabi tutulması gereken özel bir alandır.

Türkiye’de kauçuk ve plastik üretim sektörü 2019 yılında 20 milyar dolar üzerinde değerlemeye ulaşmıştır. 2030 yılı tahminlerine göre yıllık ortalama %6,3 sektörel büyüme beklenmekte ve 2030 yılında iki katına çıkarak 40 milyar dolar üzerinde üretim hacmine ulaşacağı öngörülmektedir. 2016 yılında 7,53 milyar dolar olan ihracat hacmi 2020 de 9,51 milyar dolara yükselmiş olup ihracat yaptığımız 200’e yakın ülke bulunmaktadır.

Kauçuk ve plastik ürünler imalatı sektöründe sigortalı çalışan sayısı 2018 yılından 2020 yılına kadar %14 artmış olup sektörde iş sağlığı ve güvenliği giderek daha da önem kazanmaktadır. Özellikle çeşitli işlemlerden geçerek işlenmeye hazır hale gelmiş ham kauçuğa şekil vermek için kullanılan dönen merdanelere çalışanların yakalanması, kauçuğun merdanelere yapışması sonucu çalışanların merdanelerden kauçuğu temizlerken karşılaştıkları riskler, bu makinelerin tamiri ve bakımı sırasındaki kaza potansiyeli, bu tezgâh ve makinelerin karışık yapısından ötürü merdanelerde alınması gereken önlemlerin zorluğundan kaynaklanan riskler, tezgah ve makinelerdeki durdurma mekanizmalarının kontrolünün güç olması sektörde görülen kazaların başlıca nedenleridir.

Plastik enjeksiyon makinelerinde ise kullanılan plastik hammaddenin ısınması ve belli bir süre sabit koşullarda kalması sonucunda ortamdaki oksijen ile reaksiyona girerek ortaya çıkan uçucu kimyasal gazlar insan sağlığı için çok tehlikeli olup ölümcül akciğer rahatsızlıklarına sebebiyet verebilmektedir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Türkiye’de 2020 yılında sigortalı, iş kazası geçirmiş çalışanların, tüm çalışanlara oranı %2,52 iken kauçuk ve plastik ürünler imalatı sektöründe iş kazası geçirmiş çalışan oranı %5,5 tir. Dolayısıyla söz konusu sektörde teftiş programı planlaması yapılması önem arz etmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu istatistiklerine göre, sektörde meydana gelen iş kazası sayısının yüksek olması da bu sektörün seçilmesinde önemli bir etken olmuştur. Bu sektör çalışanları ile ilgili iş kazası ve meslek hastalığı istatistikleri aşağıdaki tablodadır.

Tablo 2. 1: Sektör çalışanlarının iş kazası ve meslek hastalığı istatistikleri

Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı Çalışanlarının 2018-2020 Yılı İş Kazası ve Meslek Hastalığı İstatistikleri			
	2018	2019	2020
Toplam işyeri sayısı	13.500	13.455	14.040
Toplam sigortalı çalışan sayısı	204.669	209.899	233.965
İş kazası geçiren sigortalı sayısı	13.278	13.180	12.880
Meslek hastalığına tutulan sigortalı sayısı	24	26	28
İş kazası sonucu ölen sigortalı sayısı	13	19	14
Geçici İş Göremezlik Süresi (Gün) (Ayakta)	92.534	137.553	139.302
Geçici İş Göremezlik Süresi (Gün) (Hastanede yatarak)	1.891	2.572	2.230

Yukarıda açıklanmış tüm bu gerekçelerden dolayı Bakanlık Makamı’nın 30.12.2020 tarih ve 2960544 sayılı Oluru doğrultusunda Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca ‘2021 Yılında Metal, Kauçuk ve Plastik ile Tekstil Sektörlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönünden Yürütülecek Programlı Teftişler ile Program Dışı Teftişlere İlişkin Uygulama Esasları’ belirlenmiş olup ‘Kauçuk ve Plastik Ürünlerin Üretildiği İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi’ başlatılmıştır.

2. Yöntem

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Rehberi hükmü gereğince teftişlerde tespit edilen noksanlıkların giderilmesi için işveren tarafından süre talep edildiğinde teftişe ara verme yoluna gidilmiştir. Verilen sürenin bitiminde tekrar teftişe gidilerek belirlenmiş olan noksanlık ve aykırılıkların giderilip giderilmediğine ilişkin tespit yapılmıştır. Devam eden noksan hususlarla ilgili olarak mevzuatta belirlenmiş olan idari yaptırımlar uygulanmıştır. İşverenliğin süre talep etmediği durumda ise bu husus ayrı bir tutanak ile kayıt altına alınmıştır. Müfettişçe süre verilmesinin uygun görülmediği durumlarda ise durum ilgili raporda gerekçelendirilmiştir.

Yürütülen teftişlerde rehberlik faaliyetlerine de öncelik verilmiş olup hem işverenlik nezdinde hem de çalışanlar nezdinde iş sağlığı ve güvenliği açısından farkındalık oluşturulması amaçlanmıştır.

Programlı teftişlerde;

- İş Ekipmanlarında Sağlık ve Güvenlik,

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik,
- Yangın, parlama ve patlama

Konuları ile birlikte ayrıca;

- Covid-19 salgınının olumsuz etkilerine ilişkin Bakanlığımızın bu konu özelinde yayınlamış olduğu dokümanlar da paylaşılacak suretiyle bilgilendirme yapılarak işyerinde gereken önlemlerin alınıp alınmadığı,
- 2015/4 Sayılı Genelge ekinde yer alan Teftiş Rehberi'nin Birinci Kitap Birinci Kısım Dördüncü Bölüm Madde 3.6'da belirtilen; iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli, risk değerlendirmesi, çalışan temsilcisi ve iş sağlığı ve güvenliği kurulu,
- Kayıt dışı istihdam, yabancı çalışanlar, çocuk işçiler, eşitlik ilkesi, korumalı işyerleri,

konularını da kapsayacak şekilde teftişler gerçekleştirilmiştir.

3. İşyerlerinin Seçim Kriterleri

2021 yılı projesinde, kauçuk ve plastik ürünlerin üretildiği, işyeri faaliyet konusu 22 NACE kodu altında bulunan işyerleri içerisinde olacak şekilde ülke genelinde, 64 ilde 1.122 işyerinde programlı teftiş yapılması amaçlanmıştır. Sektördeki tüm işyerlerinin yaklaşık %10'u teftiş programı içerisine alınmıştır.

4. Teftişe Alınan İşyerlerinin Belirlenme Yöntem ve Kaynakları

Programa dahil edilecek işyerlerinin kısa zaman önce iş sağlığı ve güvenliği yönünden teftiş görüp görmediği, işyerleri tehlike sınıfları, işyerlerinde istihdam edilen çalışan sayıları, işyerlerinde gerçekleşmiş olan iş kazası sayıları gibi faktörler de dikkate alınarak teftişe alınacak işyerleri listeleri oluşturulmuştur. İşyerlerinin faaliyette olup olmadığı, çalışan bulunup bulunmadığı KADİMBİS ve İTOS otomasyon sistemlerinden kontrol edilmiştir.

5. Faaliyet Alanı Bilgileri

Kauçuk ve plastik sektöründe yer alan işyerlerinde, Adana, Afyonkarahisar, Aksaray, Amasya, Ankara, Antalya, Artvin, Aydın, Balıkesir, Bartın, Bilecik, Bolu, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Denizli, Düzce, Edirne, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hatay, Iğdır, Isparta, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Karaman, Kars, Kastamonu, Kayseri, Kırıkkale, Kırklareli, Kırşehir, Kocaeli, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muğla, Nevşehir, Niğde, Ordu, Rize, Sakarya, Samsun, Sinop, Sivas, Tekirdağ, Trabzon, Uşak, Van, Yalova, Yozgat ve Zonguldak olmak üzere 64 ilimizde denetim gerçekleştirilmiştir.

5.1. Tanımlar

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Banbury: Banbury mikserler kauçuk formülasyonunda kullanılan kimyasalların mekanik basınç etkisi ile karıştırılarak compound haline getirilmesi için kullanılan bu sektörün en önemli makinelerindendir.

Bodinoz makinesi: Film şişirme için kullanılan bir plastik işleme makinesidir. Bu makineden üretilen filmde market poşeti, torba, shrink filmi gibi ambalaj malzemeleri üretilir.

Basınçlı kaplar ve ekipmanlar: İç basıncı 0,5 bardan büyük olan, içinde çeşitli büyüklükte gaz veya sıvı basıncı bulunan, her türlü basınçlı kap ve bunlar ile bağlantılı boru donanımı, emniyet donanımları olan kompresör hava tankı, buhar kazanı, gibi ekipmanlardır.

Ekstrüzyon makinesi: Plastik ürünlerin aynı kesitte, hassas ölçülerde ve istenilen uzunlukta, devamlı (kesiksiz) olarak elde edilmesini sağlayan makinelerdir.

Karbon siyahı: Yağ veya gaz gibi bir hidrokarbon yakıtın, sınırlı miktarda yanma havası ile 1320 ila 1540 °C arasındaki sıcaklıklarda reaksiyona sokulmasıyla oluşan bir pigmenttir. Geniş yüzey alanına sahip ve esas olarak karbondan oluşan çok kabarık ince bir tozdur.

Kauçuk: Bazı tropikal bitkilerin özsuyundan (lateks) ya da petrol ve doğalgazdan imal edilen esnek bir maddedir. Ağaçların özsuyundan üretilene doğal kauçuk, petrol ürünlerinden üretilene sentetik kauçuk denir.

Kauçuk hamur makinesi: Ters yönde dönen iki silindirin çekme kuvveti oluşturması yoluyla içinden geçirdiği kauçuğun istenilen kalınlığa getirilmesi için kullanılan bir makinedir.

Patlamadan korunma dokümanı: İş makinelerinde herhangi bir patlama meydana gelme riskini en aza indirmek ve tehlikeli durumlarda oluşabilecek zararların mümkün olduğunca önüne geçmek için gerekenleri belirten belgedir.

Risk değerlendirmesi: İş kazalarının ve meslek hastalıklarının, nedenleri önceden belirleyebilmek için uygulanan işlemlerin toplamına denir.

5.2. İşyerlerinin Tanımı

Teftiş programı kapsamına alınan işyerleri ve NACE kodları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 2. 2: Projedeki işyerlerinin faaliyet konuları

NACE KODU	İŞYERİ FAALİYET KONUSU	Tehlike Sınıfı
22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	
22.1	Kauçuk ürünlerin imalatı	
22.11	İç ve dış lastik imalatı; lastiğe sırt geçirilmesi ve yeniden işlenmesi	
22.11.17	Kauçuktan iç lastiklerin imalatı (dış lastikler için değişebilir sırtlar, kolonlar ve şeritlerin imalatı dahil)	Çok Tehlikeli
22.11.18	Kauçuktan dış lastik imalatı (motosikletler, bisikletler, otomobiller, otobüsler, kamyonlar, hava taşıtları, traktörler ve diğer araç ve donanımlar için) (dolgu veya alçak basınçlı lastikler dahil)	Çok Tehlikeli
22.11.19	Lastik tekerleklerinin yeniden işlenmesi ve sırt geçirilmesi (lastiğin kaplanması)	Çok Tehlikeli

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

NACE KODU	İŞYERİ FAALİYET KONUSU	Tehlike Sınıfı
22.19	Diğer kauçuk ürünleri imalatı	
22.19.01	Kauçuktan hijyenik ve eczacılık ürünlerinin imalatı (prezervatifler, emzikler, hijyenik eldivenler vb. dahil)	Tehlikeli
22.19.02	Kauçuktan tüp, boru ve hortumların imalatı (vulkanize kauçuktan)	Tehlikeli
22.19.03	Kauçuktan giyim eşyası ve giysi aksesuarlarının imalatı (giysiler, eldivenler vb.)	Tehlikeli
22.19.04	Kauçuktan süpürgelerin ve fırçaların imalatı	Tehlikeli
22.19.05	Kauçuk ayakkabı/bot tabanları ve ayakkabı/botların diğer kauçuk parçalarının imalatı	Tehlikeli
22.19.06	Kauçuktan yer döşemeleri ve paspasların imalatı	Tehlikeli
22.19.07	Kauçuk kaplanmış, emdirilmiş, sıvanmış ve lamine edilmiş tekstil kumaşlarının imalatı, ana bileşeni kauçuk olanlar (kord bezi hariç)	Tehlikeli
22.19.08	Kauçuktan paket lastiği, tütün kesesi, cam silecekleri, tarih ıstampaları için karakterler, tapalar, lavabo pompaları, şişeler için tıpa ve halkalar ile sert kauçuktan diğer çeşitli eşyaların imalatı	Tehlikeli
22.19.09	Kauçuktan konveyör bantları ve taşıma kayışlarının imalatı	Tehlikeli
22.19.10	Rejenere kauçuk imalatı, birincil formda veya levha, tabaka veya şerit halinde	Tehlikeli
22.19.12	Kauçuktan silgi, rondela, conta, tekne veya iskele usturmaçaları, gözenekli vulkanize kauçuktan teknik işlerde kullanılan diğer eşyalar ile demiryolu, kara yolu taşıtları ve diğer araçlar için kalıplanmış parçaların imalatı	Tehlikeli
22.19.13	Vulkanize edilmiş (kükürtle sertleştirilmiş) kauçuk imalatı (ip, kordon, levha, tabaka, şerit, çubuk ve profil halinde)	Tehlikeli
22.2	Plastik ürünlerin imalatı	
22.21	Plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı	
22.21.03	Plastikten mamul halde tüp, boru, hortum ve bunların bağlantı elemanlarının imalatı (suni bağırsaklar dahil)	Tehlikeli
22.21.04	Plastikten yarı mamul halde profil, çubuk, tabaka, levha, blok, film, folyo, şerit, vb. ile monofilament imalatı (naylon brandalar dahil)	Tehlikeli
22.22	Plastik torba, çanta, poşet, çuval, kutu, damacana, şişe, makara vb. paketleme malzemelerinin imalatı	
22.22.43	Plastik poşet, çöp torbası, çanta, torba, çuval, file, sandık, kutu, kasa, damacana, şişe, bidon, makara, masura, bobin, tıpa, kapak, kapsül vb. paketleme malzemelerinin imalatı (idrar torbası dahil)	Tehlikeli
22.23	Plastik inşaat malzemesi imalatı	
22.23.03	Plastikten depo, tank, fiçı ve benzeri kapların imalatı	Tehlikeli
22.23.04	Plastikten prefabrik yapıların imalatı	Tehlikeli
22.23.05	Vinil, linolyum (muşamba) gibi esnek yer kaplamaları ile plastik zemin, duvar ve tavan kaplamalarının imalatı (duvar kağıdı hariç)	Tehlikeli
22.23.06	Plastikten merdiven, merdiven korkuluğu, panjur, güneşlik, jaluzi, stor, vb. eşya ile bunların parçalarının imalatı	Tehlikeli
22.23.07	Plastikten banyo küvetleri, lavabolar, klozet kapakları, oturakları ve rezervuarları ile benzeri sıhhi ürünlerin imalatı (kalıcı tesisat için kullanılan montaj ve bağlantı parçaları dahil)	Tehlikeli
22.23.08	Plastikten/PVC'den kapı, pencere, bunların kasaları, pervazları, kapı eşikleri, vb. imalatı	Tehlikeli

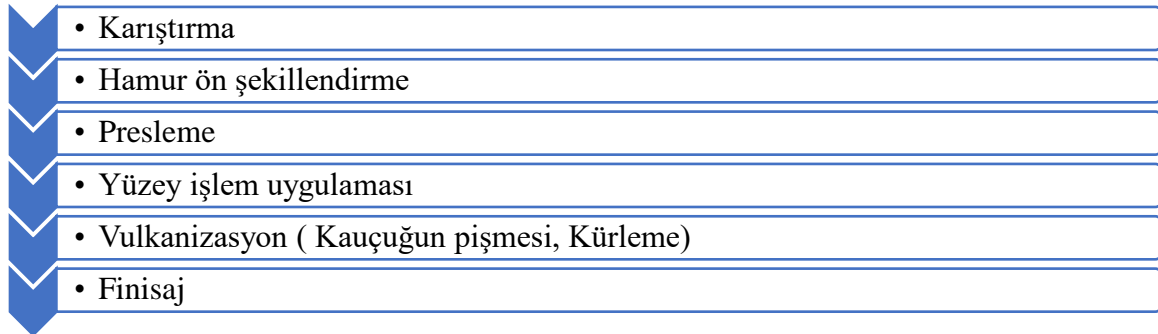

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

NACE KODU	İŞYERİ FAALİYET KONUSU	Tehlike Sınıfı
22.23.90	Başka yerde sınıflandırılmamış plastik inşaat malzemelerinin imalatı (plastik suni taş-mermerit imalatı)	Tehlikeli
22.29	Diğer plastik ürünlerin imalatı	
22.29.01	Plastikten sofrta, mutfak, banyoda kullanılan eşya (silikon kek kalıbı, leğen, tas, kova vb.) ve diğer ev eşyası imalatı	Tehlikeli
22.29.02	Plastikten dikişsiz giyim eşyası ve giysi aksesuarlarının imalatı (eldiven dahil)	Tehlikeli
22.29.03	Plastikten büro ve okul malzemelerinin imalatı	Tehlikeli
22.29.04	Ayakkabı ve terliklerin plastik parçalarının imalatı (plastik ayakkabı kalıbı imalatı dahil)	Tehlikeli
22.29.05	Makine, mobilya, kaporta, el aletleri ve benzerlerinin plastikten bağlantı parçaları, plastikten taşıyıcı bantların ve konveyör bantlarının imalatı	Tehlikeli
22.29.06	Plastik başlık (koruma amaçlı olanlar hariç), izolasyon bağlantı parçaları ile lambaların, aydınlatma ekipmanlarının, ışıklı tabelaların, vb.nin başka yerde sınıflandırılmamış plastik kısımlarının imalatı	Tehlikeli
22.29.07	Plastikten mandal, askı, sünger, sabunluk, tarak, bigudi, toka, saç fırketesi, boncuk, biblo, heykelcik ve diğer eşyalar ile mamul haldeki kendinden yapışkanlı levha, şerit vb. ürünlerin imalatı	Tehlikeli
22.29.90	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer plastik ürünlerin imalatı	Tehlikeli

5.3. Üretim Akış Şemaları

Kauçuk:

Şekil 1: Kauçuk üretim şeması

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Plastik poşet üretimi:

- Granül polietilen karıştırma
- Plastik film makinesinde şişirme(bodinoz makinesi)
- Baskı yapımı
- Kesme

Şekil 2: Plastik poşet üretim şeması

Plastik enjeksiyon:

- Yüksek basınç ile plastiği eritme
- Eriyen plastiği enjeksiyon kalıba enjekte etme
- Enjekte edilen plastiğe presle sıkıştırıp şekil verme
- Kalıp soğuduktan sonra plastiği çıkarma

Şekil 3: Plastik enjeksiyon akış şeması

Lastik üretimi:

- Karıştırma
- Haddeleme
- Ekstrüzyon
- Kalenderleme
- Topuk hazırlama
- Birleştirme
- Pişirme
- Kalite kontrol – ambalaj

Şekil 4: Lastik üretim şeması

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Plastik boru, vb. malzeme üretimi:

• Karıştırma
• Ekstrüzyon
• Soğutma (Vakum tankı ve havuz)
• Boyutlandırma (kesme)
• Muflama
• Kalite kontrol – ambalaj

Şekil 5: Plastik boru, vb. malzeme üretimi şeması

5.4. Yapılan İşler

İşleme kolaylığı, düşük fiyatlı ve geri dönüştürülebilir olmaları vb. önemli avantajları sayesinde kauçuk ve plastiğin kullanım miktarı ve alanı her geçen gün artmaktadır. Bu sektörde temelde, hammadde karıştırma, ısıtma ve şekil verme işlemlerinden geçirilerek istenilen ürünler üretilmektedir. Günümüzde en çok kullanılan türleri ve kullanım alanları aşağıda sıralanmıştır.

Kauçuklar: Kauçuk günlük yaşamda “lastik” olarak bilinen bir maddedir. Doğal kauçuğun kullanım alanı ve kullanım ihtiyacı artmasıyla birlikte sentetik kauçuk türleri keşfedilmiştir. Kauçuk, elde edilmiş şekline göre doğal ve sentetik olarak ikiye ayrılır.

Doğal kauçuk: Para kauçuk ağacı olan Hevea brasiliensis ağacında bulunan lateksten elde edilir. Su geçirmez giyecekler, ayakkabı, eldiven, emzik vb. üretiminde kullanılır. Kullanma sıcaklığı aralığı -60° C ile 90° C'dir. Yüksek esneklik ve mekanik özellik gösterir.

Sentetik kauçuk: Petrol yan ürünlerinden sentezlenen polimerlerdir. En çok kullanılan çeşitlerinin kullanım yerleri aşağıda özetlenmiştir.

- a. Akrilonitril Bütadien Kauçuklar:** Yağa ve yakıtlara dayanıklıdır. Bu nedenle conta, benzin yağ ve hidrolik hortumlarının yapımında, konveyör kayışı, işçi elbiseleri ve botları, lastik klişe ve mühürler ile oyuncak yapımında kullanılmaktadır.
- b. Bütil Kauçuklar:** Bütil kauçuğun en önemli özelliği düşük gaz geçirgenliğidir. İlaç şişelerine tıkaç olarak kullanılır. Binalarda ve kablolarda yalıtım amaçlı kullanılmaktadır.
- c. Etilen- Propilen Kauçuklar:** Isı, ışık ve oksidasyona çok dayanıklıdır. Kapı ve cam fitilleri sünger fitil, radyatör ve ısıtma hortumları, beyaz eşya körük ve contaları yapımında kullanılır.
- d. Kloropren Kauçuklar:** Aşınmaya karşı direnci ve mekanik özellikleri çok iyidir. Su ve kimyasallara karşı uzun süre dayanıklıdır. Fren hortumları, motor takozları, conta, silecek lastikleri, elektrik kablolarının imalatında, kimyasal madde içeren tankların kaplamalarında, deniz malzemelerin üretiminde kullanılır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- e. Polibütadien Kauçuklar:** Aşınma ve çatlamaya karşı çok dirençli olduğundan çoğunlukla araba dış lastik imalatında kullanılmaktadır. Ayrıca konveyör bant ve hortum, ayakkabı tabanı, golf topları ve yer döşemesinin yapımında da kullanılmaktadır.
- f. Poli İsoyren kauçuk:** otomobil lastiği imalatında; ayrıca konveyör bant, conta, ayakkabı tabanı ve yer döşeme malzemesi olarak kauçuk ip, biberon emziği yapımında ve sağlık sektöründe kullanılmaktadır.
- g. Stiren Bütadien Kauçuklar:** Çoğu zaman doğal kauçuğun yerine kullanılmaktadır. Taşıyıcı bant, paspas, ayakkabı tabanı ve topuğu, spor eşyaları, sakız, sünger yapıştırıcı, hortum, yer döşemesi yapımı, kablo kılıflama, ambalajlama kullanım alanlarındadır.

Plastikler: Plastik, doğadaki organik ve inorganik bazı elementlerin oluşturduğu monomer adı verilen moleküllerin belirli bir sıcaklık ve basınç altında, katalizör yardımıyla daha kompleks bir yapıya sahip olan polimerlere dönüştürülmesiyle oluşan maddelerdir. En çok kullanılan plastik türleri aşağıda sıralanmıştır.

- a. Biyo Bozunur Plastikler:** Mikro organizmalar sayesinde belli koşullar altında bozunarak suya, karbondioksit (ya da metana) ve biyo kütleye karışır. Organik atık toplama ve ayırmada, tarım ve bahçivanlık sektörleri (malçlama filmleri ve bitki kaplarında), gıda ambalajlarında kullanılmaktadır.
- b. Epoksi Reçineler:** Epoksi bazlı malzemeler kaplamalar, yapışkanlar ve karbon fiber ve fiberglas güçlendiricilerin kullanıldığı kompozit maddeler gibi yaygın bir kullanım alanına sahiptir. Boya ve kaplamalar, yapışkanlar, endüstriyel aletlerle şekillendirme ve kompozitler kullanım alanlarındadır.
- c. Genleşmiş Polistiren:** EPS yalıtım köpüğü, yapı sektörünün en çok tercih edilen yalıtım malzemesidir. Ayrıca gıda yalıtımlı ambalaj malzemesi olarak kullanımı yaygındır.
- d. Florlu Polimerler:** PTFE, en pürüzsüz ve en sağlam plastik malzemelerden biridir. Otomobil ve hava taşıtı yatak ve contalarında, alev geciktiricilerde, borular ve kimyasal tankların astarlarında, kablo kılıflarında yaygın kullanılmaktadır.
- e. Polyolefinler:** polimerleşme işlemi sonrasında petrol veya doğal gazdan üretilir. Gıda kapları, oyuncaklar, petrol tankları, endüstriyel ambalajlar vb. ürünlerde kullanılır.
- f. Polietilen Teraftalat:** ambalaj sektöründe en yaygın kullanılan plastiklerden birisidir.
- g. Poliüretanlar:** dirençli, esnek, dayanıklı, geri dönüştürülebilir bir plastik türüdür. Bina yalıtım malzemesi ve otomobil tamponlarında kullanıldığı görülür.
- h. Polivinilklorür:** PVC ya da polivinil klorür üretilen ilk plastiklerden birisidir ve çok yaygın bir kullanıma sahiptir. Doğramalar ve diğer profiller, zemin ve duvar kaplamaları, çatı kaplama levhaları, su ve kanalizasyon boruları, branda, yağmurluk vb. birçok alanda kullanılmaktadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

5.5. Kullanılan İş Ekipmanları:

Kauçuk ve plastik ürünlerin üretildiği işyerlerinde en çok kullanılan iş ekipmanları aşağıda listelenmiştir.

Tablo 2. 3: İş ekipmanları listesi

No	Ekipman türü	No	Ekipman türü
1	Plastik enjeksiyon makinesi	9	Baskı makineleri (matbaa)
2	Kauçuk hamur makinesi	10	PVC köşe kaynak makinesi
3	Karıştırıcılar (Banbury mikser, vb.)	11	Presler
4	Bodinoz makinesi	12	Testereleler (daire, şerit vb.)
5	Termoform makinesi	13	Cnc Torna, Freze vb. tezgâhlar
6	Ekstrüzyon makinesi	14	Basınçlı kaplar (Buhar kazanları , kompresörler, vb.)
7	Kesim tezgâhları (lazer, plazma vb.)	15	Kaldırma araçları (Forklift-Transpalet-Lift-Caraskal-Tavan Vinçleri)
8	Kırma makineleri	16	El aletleri

Şekil 6: Banbury mikser makinesi

Şekil 7: Bodinoz makinesi

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil 8: Ekstruder

Şekil 9: Kauçuk hamur makinesi

Şekil 10: Kauçuk kırıcı

Şekil 11: Kauçuk konveyör bant presi

Şekil 12: Kauçuk kesim makinesi

Şekil 13: Kauçuk kalender makinesi

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil 14: Plastik enjeksiyon makinesi

Şekil 15: Plastik kesim makinesi

Şekil 16: PVC köşe kaynak makinesi

Şekil 17: Sıcak besleme ekstruder

Şekil 18: Soğuk besleme kauçuk ekstruder

Şekil 19: Termoform makinesi

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

5.6. Kullanılan Kimyasallar:

Kauçuk ve Plastik Ürünlerin Üretildiği İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı teftişi kapsamında denetime tabi tutulan işyerlerinde yoğun olarak kullanılan kimyasal maddeler aşağıda yer alan tabloda belirtilmiştir.

Tablo 2. 4: Kullanılan kimyasallar listesi

No	Kimyasal türü	No	Kimyasal türü
1	Alkol	12	Ksilen
2	Amonyum Klorür	13	Kükürt
3	Antioksidanlar	14	Metil Etil Keton
4	Benzen	15	Nitrik Asit
5	Düşük Yoğunluklu Polietilen	16	Polipropilen
6	Hızlandırıcılar	17	Silika
7	Kalsiyum Nitrat	18	Stearik Asit
8	Karbon Siyahı	19	Tiner
9	Katkı Malzemeleri	20	Trietanolamin
10	Klor Parafin	21	Yapıştırıcılar
11	Konsantre Boya		

5.7. Sektöre İlişkin TSE Standartları :

Kauçuk ve plastik ürünlerin üretiminde kullanılan iş ekipmanlarından iş sağlığı ve güvenliği gerekleri ve kauçuk ve plastik imalat tesislerinde yangın riskine karşı alınacak önlemler konularında düzenlenmiş standartlar aşağıda belirtilmiştir:

- TS EN 422: Lastik ve Plastik makinaları – Üflemler Kalıp Makinaları – Güvenlik Gereklikleri
- TS EN 1114-1: Lastik ve plastik makinaları-Ekstrüderler ve ekstrüzyon hatları -Bölüm 1:Ekstrüderler için güvenlik kuralları
- TS EN 12409:2008+A1: Lastik ve plastik makinaları - Isıl şekillendirme makinaları - Güvenlik kuralları
- TS EN 13418: Lastik ve plastik makinaları - Film veya levha için sarma makinaları - Emniyet kuralları
- TS EN 1417: Lastik ve plastik makinaları- İki merdaneli haddeler- Güvenlik kuralları
- TS EN 1417+A1: Plastik ve lastik makinaları - İki merdaneli haddeler - Güvenlik kuralları
- TS EN 1612: Lastik ve plastik makinaları - Reaksiyonlu kalıplama makinaları - güvenlik kuralları
- TS EN ISO 20430: Lastik ve plastik makinaları- Enjeksiyonla kalıplama makinaları - Güvenlik kuralları
- TS EN 1612: Lastik ve plastik makinaları - Reaksiyonlu kalıplama makinaları ve tesisleri - Güvenlik gereklikleri

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- TS EN 289: Plâstik ve kauçuk makinaları - Presler - Güvenlik kurallar
- TS EN 12013: Plastik ve lastik makinaları - İçten karıştırıcılar - Güvenlik kuralları
- TS EN 12301: Plastikler ve lastik makinaları - Kalenderler (Perdah makinaları) - Güvenlik gereklilikleri
- TS EN 14886: Plastik ve lastik makinaları-Blok köpükler için şerit bıçaklı kesme-Güvenlik kuralları
- TS EN 15067: Plastik ve lastik makinaları-Çuval ve torbalar için kenar kıvrırma makinaları-Güvenlik kuralları
- TS 9646: Yangın önleme -Kaynak ve kesme işlemlerinde
- TS 11923: Yangın önleme-Kauçuk ve plastik imal ve işleme tesislerinde-Genel
- TS 10882: Yangın önleme - Piroksilin plastiklerin depolanması

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

III. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

“2021 yılı Kauçuk ve Plastik Ürünlerin Üretildiği İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi” üç aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir.

1. Hazırlık aşaması
2. Teftiş aşaması
3. İstatistikler

1. Hazırlık Aşaması

Bakanlık Makamının 30.12.2020 tarih ve 2960544 sayılı Olur'u ile yürürlüğe konulan '2021 Yılında Metal, Kauçuk ve Plastik ile Tekstil Sektörlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönünden Yürütülecek Programlı Teftişler ile Program Dışı Teftişlere İlişkin Uygulama Esasları doğrultusunda kauçuk ve plastik ürünlerin üretildiği işyerlerinde Türkiye çapında teftiş yapılması planlanmıştır.

Tüm grup başkanlıklarınca teftişlerde görevlendirilecek heyet ve müfettiş sayıları dikkate alınarak, 22 Nace koduna sahip işyerleri içerisinde programlı teftiş kapsamında olanları belirlenmiş olup çalışma planı hazırlanmıştır.

2. Teftiş Aşaması

Programlı teftişler 2021 şubat ayında başlamıştır. Teftiş aşaması, Şubat-Mart, Nisan- Mayıs, Mayıs-Haziran, Temmuz-Ağustos-Eylül ve Ekim-Kasım-Aralık olmak üzere 5 dönem, 11 ay sürmüştür.

Yapılan görevlendirmelerden sonra ilk önce Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerinde işyerlerinin dosyaları incelenmiş, işyerleri ile ilgili edinilen bilgiler teftişlerde dikkate alınmıştır.

Teftişe işyerinde işveren ve/veya vekilleri ile görüşülerek başlanılmış, geliş amacı ve iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgi aktarımı yapıldıktan sonra işyerinden sorumlu kişilerle işyeri sahası gezilmiş ve gerekli belgelerin incelenmesi yapılmıştır.

İncelemenin tamamlanması sonucu tespit edilen mevzuata aykırılıkların işverence giderilmesine yönelik taleplerde, teftişi gerçekleştiren müfettişlerce uygun görülmesi durumunda teftişe ara verilmesi yoluna gidilmiştir.

Verilen süre sonunda teftişe devam edildiğinde; giderilen mevzuata aykırılıklar için herhangi bir idari yaptırım uygulanmamış olup, giderilmeyen mevzuata aykırılıklar için ise idari para cezası uygulanmıştır.

Teftişler esnasında çalışanlar için hayati tehlike oluşturan bir husus tespit edildiğinde ise bu tehlike giderilinceye kadar riskli alan ve risk altındaki çalışanlar dikkate alınarak, işyerinin bir bölümünde veya tamamında yapılan işin durdurulması istenmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Teftişlerde işyeri tehlike sınıfının yanlış beyan edilmiş olduğu durumlarda ise işyerinin hangi tehlike sınıfında olması gerektiği SGK'ya bildirilmiştir. Bunun gibi diğer kurum ve kuruluşları ilgilendiren ve teftiş sırasında tespiti yapılmış olan hususlarda ilgili Kurumlara bildirilmiştir.

3. İstatistikler

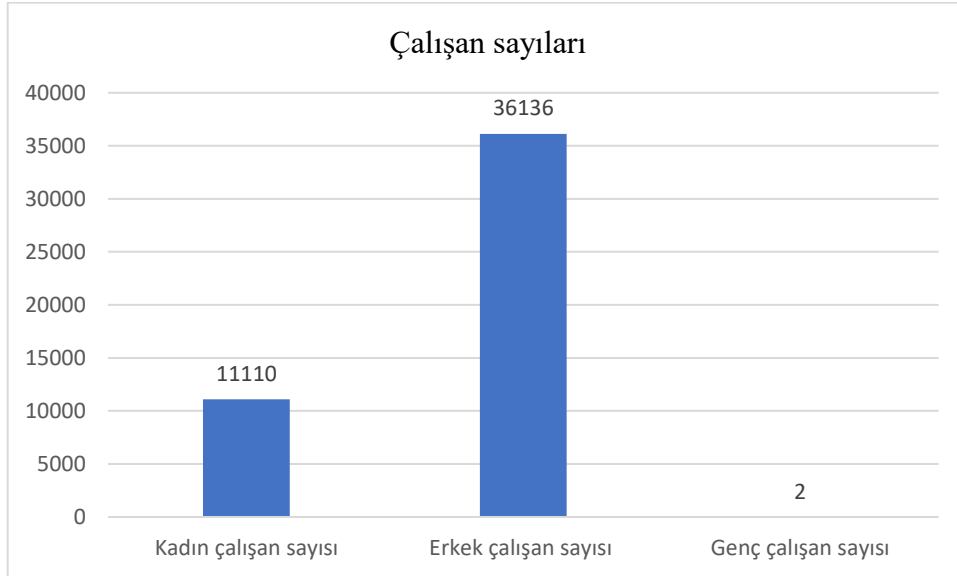
2021 yılı Kauçuk ve Plastik Ürünlerin Üretildiği İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında 2021 yılı Şubat-Aralık ayları arasında gerçekleştirilen teftişlerle ilgili istatistikler,

- Çalışan sayısı istatistikleri,
- Programlı teftişlerde tespit edilen noksan hususlara ilişkin istatistikler,
- Teftiş sonucu istatistikler,

Ana başlıkları altında incelenmiştir.

3.1.Çalışan Sayısı İstatistikleri

2021 yılı Kauçuk ve Plastik Ürünlerin Üretildiği İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında 1122 işyerinde tamamlanan teftişlerde, 11.110 kadın, 36.136 erkek ve 2 genç çalışan olmak üzere toplam 47.248 çalışana ulaşılmıştır.

Şekil 20: Ulaşılan çalışan sayısının sayısal dağılımı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3.3. Programlı Teftişlerde Tespit Edilen Noksan Hususlara İlişkin İstatistikler

Programlı teftişi tamamlanan 1.122 işyerinin, teftişinin ilk aşamasında toplam 15.631 noksan husus tespit edilmiş olup noksanlıkların giderilmesi için verilen sürenin sonunda yaklaşık olarak %97 sinin (15.228 noksan hususun) giderilmiş olduğu anlaşılmıştır. Tespit edilen noksan hususlarla ilgili bilgiler aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 3. 1: İşyerlerinde tespit edilen risklerin mevzuat bazlı değerlendirilmesi

Kanun	Kanun Maddesi	Mevzuat Açıklaması	İlk Teftiş Mevzuata Aykırılık Sayısı	2. Teftiş Devam Eden Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Yeni Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	İyileşme Oranı (%)
6331 SAYILI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU	4/1-a	İşverenin genel yükümlülüğü	359	4	355	1	99
	4/1-b	Alınan tedbirlere uyulup uyulmadığını izleme, denetleme ve uygunsuzlukları giderme	4	0	4	0	100
	6/1-a	İş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli görevlendirme	95	0	95	2	100
	6/1-b	Görevlendirdikleri kişilerin gerekli bütün ihtiyaçlarını karşılama	3	0	3	0	100
	6/1-c	Sağlık ve güvenlik hizmetlerini yürütenler arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlama	2	0	2	0	100
	6/1-ç	Görevlendirdikleri kişiler tarafından yazılı olarak bildirilen tedbirleri yerine getirme	10	1	9	0	90
	8/1	İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının görevlerini yerine getirmeleri nedeniyle hak ve yetkilerinin kısıtlanması	1	0	1	0	100
	10/1	Risk değerlendirmesi	99	0	99	1	100
	10/4	Kontrol, ölçüm ve araştırma	91	3	88	2	97
	11	Acil durum planları, yangınla mücadele ve ilk yardım	159	5	154	3	97
	12	Tahliye	1	0	1	0	100
	14/1	İş kazası ve meslek hastalıklarının kaydı	9	0	9	0	100
	15/1	Sağlık gözetimi	21	1	20	0	95
	15/2	Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıftaki işlerde çalışacakların, yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu	5	0	5	0	100

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Kanun	Kanun Maddesi	Mevzuat Açıklaması	İlk Teftiş Mevzuata Aykırılık Sayısı	2. Teftiş Devam Eden Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Yeni Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	İyileşme Oranı (%)
	16	Çalışanların bilgilendirilmesi	3	0	3	0	100
	17	Çalışanların eğitimi	71	5	66	5	93
	20/1	Çalışan temsilcisi görevlendirme	116	0	116	0	100
6331 SAYILI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU	20/3	Çalışan temsilcilerinin, işverene öneride bulunma ve işverenden gerekli tedbirlerin alınmasını isteme hakkı	1	0	1	0	100
	22	İş sağlığı ve güvenliği kurulu	19	0	19	0	100
	30	Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik	48	0	48	0	100
	30	Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi Ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik	1	0	1	0	100
	30	Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	22	1	21	1	95
	30	Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	30	0	30	1	100
	30	Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik	485	19	466	5	96
	30	Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	2	0	2	0	100
	30	Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği	3	0	3	0	100
	30	Geçici veya Belirli Süreli İşlerde İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkında Yönetmelik	7	0	7	0	100
	30	İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	7.921	218	7703	25	97
	30	İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	75	0	75	0	100

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Kanun	Kanun Maddesi	Mevzuat Açıklaması	İlk Teftiş Mevzuata Aykırılık Sayısı	2. Teftiş Devam Eden Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Yeni Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	İyileşme Oranı (%)
6331 SAYILI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU	30	İş Hijyeni Ölçüm, Test ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik	13	1	12	0	92
	30	İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği	46	0	46	0	100
	30	İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik	46	0	46	2	100
	30	İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği	602	15	587	2	98
	30	İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik	2.502	81	2421	9	96
	30	İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	178	1	177	1	99
	30	İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik	1.254	22	1.232	2	98
	30	Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	897	21	876	1	98
	30	Kişisel Koruyucu Donanımın İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik	233	2	231	1	99
	30	Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği	159	2	157	0	99
	30	Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmelik	1	0	1	0	100
	30	Tozla Mücadele Yönetmeliği	35	0	35	1	100
	4857 SAYILI İŞ KANUNU	92/2	Çağrıldıkları zaman gelmemek, kolaylık göstermemek	0	0	0	1
6735 SAYILI ULUSLARARASI İŞÇİLERİ	6-2(İşçi)	Yabancıların çalışma izni olmaksızın Türkiye’de çalışmaları	1	0	1	0	100

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Kanun	Kanun Maddesi	Mevzuat Açıklaması	İlk Teftiş Mevzuata Aykırılık Sayısı	2. Teftiş Devam Eden Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Yeni Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	İyileşme Oranı (%)
	6-2 (İşveren)		1	1	0	1	0
TOPLAM			15.631	403	15.228	67	97

3.4. Teftiş Sonucu İstatistikleri

2021 yılı Kauçuk ve Plastik Ürünlerin Üretildiği İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında teftişi yapılan 1.122 işyerinin 958'inde tespit edilen mevzuata aykırı noksan hususların tamamının giderildiği, 164 işyerinde ise giderilmeyen toplam 470 noksan husus ile ilgili olarak toplam 1.925.394 TL idari para cezası uygulanmış olduğu tespit edilmiştir.

İdari para cezası uygulanan 164 işyeri ile ilgili uygulanan idari para cezası miktarına ilişkin bilgiler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 3. 1: Uygulanmış idari para cezalarının mevzuat maddelerine göre değerlendirilmesi

Kanun	Kanun Maddesi	Mevzuat Açıklaması	İdari Para Cezası Uygulanmış İşyeri Sayısı	Uygulanmış Olan İdari Para Cezası Miktarı	
6331 SAYILI İŞ SAĞLIĞI VE	5	4/1-a	İşverenin genel yükümlülüğü	5	38.360
		6/1-a	İş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli görevlendirme	2	51.216
	2	6/1-ç	Görevlendirdikleri kişiler tarafından yazılı olarak bildirilen tedbirleri yerine getirme	1	5.110
		10/1	Risk değerlendirmesi	1	14.402
		10/4	Kontrol, ölçüm ve araştırma	5	34.524
		11	Acil durum planları, yangınla mücadele ve ilk yardım	8	27.461
		15/1	Sağlık gözetimi	1	15.330
		17	Çalışanların eğitimi	10	46.530
	1	30	Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	2	8.942
		30	Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	1	3.832
		30	Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik	24	100.275
		30	İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	243	897.438
	1	30	İş Hijyeni Ölçüm, Test ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik	1	3.193
		30	İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik	2	12.068
	5	30	İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği	17	48.540
		30	İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik	90	359.718
		30	İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	2	8.942

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

	30	İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik	24	92.607
	30	Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	22	76.644
	30	Kişisel Koruyucu Donanımın İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik	3	12.774
	30	Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği	2	8.303
	30	Tozla Mücadele Yönetmeliği	1	7.665
4857 SAYILI İŞ KANUNU	92/2	Çağrıldıkları zaman gelmemek, kolaylık göstermemek	1	27.928
6735 SAYILI ULUSLARARASI İŞGÜCÜ KANUNU	6-2 (İşveren)	Yabancıların çalışma izni olmaksızın Türkiye’de çalışmaları	2	23.592
TOPLAM				1.925.394

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

IV. BÖLÜM: MEVZUATA AYKIRILIKLAR

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca yürütülen “2021 Yılı Kauçuk ve Plastik Ürünlerin Üretildiği İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi” kapsamında sıkça karşılaşılan noksanlık ve aykırılıklar, mevzuat başlıkları altında aşağıda belirtilmiştir.

1. “İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmelik” Kapsamında Mevzuata Aykırılıklar:

- İş ekipmanının hareketli parçalarıyla mekanik temas riskine karşı koruyucu donanımların (sabit koruyucular, koruyucu sensör, sviç, fotosel tertibatları, vb.) bulunmaması veya çalışır vaziyette olmaması,
- İş ekipmanlarında acil durdurma sisteminin bulunmaması,
- Parça fırlaması veya düşmesi riski taşıyan iş ekipmanlarında, bu riskleri ortadan kaldırmaya uygun güvenlik tertibatı bulunmaması,
- Sanayi tüplerinin devrilme riskine karşı güvenli şekilde sabitlenmemesi,
- Operatörlerin çalışma platformlarına ulaşımında yüksekten düşme riskine karşı gerekli önlemlerin alınmaması,
- Preslerde güvenli çift el kumanda sistemi tesis edilmemiş olması,
- İş ekipmanlarının gövde topraklamalarının bulunmaması,
- Basıncılı kapların (kompresör, kazan, tank, vb.) ayrı ve güvenli bir bölgede konumlandırılmaması,
- Basıncılı kapların (kazan, kompresör, tank, vb.) periyodik kontrol raporlarının bulunmaması,
- Kaldırma ve iletme ekipmanlarının (forklift, vinç, yük asansörü, istif makinesi, vb.) periyodik kontrol raporlarının bulunmaması,
- Tesisatların (elektrik, topraklama, paratoner, yangın algılama, yangın söndürme, havalandırma, vb.) periyodik kontrol raporlarının bulunmaması,
- Makine ve tezgahların periyodik kontrol raporlarının bulunmaması,
- İş ekipmanının tespit edilen uygunsuzluklar giderilmeden kullanılmaya devam edilmesi,
- Kaynak işleminde kullanılan ekipmanlarda alev geri tepme riskine karşı tedbirlerin alınmaması,
- İş ekipmanında ortaya çıkan gaz, duman, vb. kimyasal maddelere karşı lokal havalandırma tesis edilmemiş olması

2. “İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik” Kapsamında Mevzuata Aykırılıklar:

- Elektrik pano önlerine malzeme istiflenmesi,
- Elektrik pano önlerinin uygun şekilde yalıtılmamış olması,

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- Elektrik kablolarının ve iletken malzemelerin temas riskine karşı güvenli şekilde tesis edilmemesi,
- Ana ve tali elektrik panolarında kaçak akım rölesi tesis edilmemiş olması, kaçak akım rölelerinin çalışır vaziyette olmaması,
- Acil çıkış yolları ve kapıları önlerinde çıkışı zorlaştıracak şekilde malzeme istiflenmesi,
- Aydınlatılması gereken acil çıkış yolları ve kapılarında acil aydınlatma sistemi bulunmaması,
- İşyerinde yeterli sayıda yangın söndürme ekipmanı bulunmaması,
- Yangın söndürme ekipmanlarının önlerine malzeme istiflenmesi,
- İşyerinde yangın algılama sistemi bulunmaması,
- İşyerinde oluşan gaz, toz, buğu, duman ve fena kokuları ortam dışına atacak şekil ve nitelikte, mekanik (cebri) havalandırma sistemi bulunmaması,
- Araç ve yaya yollarının belirlenerek açıkça işaretlenmemiş olması,
- Yüksekten düşme riski bulunan bölümlerde korkuluk bulunmaması,
- İşyeri içerisinde engebeli, kaygan erişim yollarının bulunması,
- Raylı kapılarda raydan çıkmayı ve devrilmeyi önleyici güvenlik sistemi bulunmaması,
- Yukarı doğru açılan kapılarda aşağı düşmeyi önleyici güvenlik sistemi bulunmaması

3. “İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik” Kapsamında Mevzuata Aykırılıklar:

- Acil durum planı düzenlenmemiş olması,
- Acil durum ekiplerinin mevzuata uygun şekilde oluşturulmamış olması,
- İlk Yardım Yönetmeliği esaslarına göre yeterli sayıda ilkyardımcı görevlendirilmemesi,
- Acil durum tatbikatı yapılmaması, süresi içerisinde tekrarlanmaması

4. “Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik” Kapsamında Mevzuata Aykırılıklar:

- Tehlikeli kimyasal maddelerin ayrı bir alanda güvenli şekilde depolanmaması,
- Yakıcı ve yanıcı nitelikteki kimyasal maddelerin bir arada depolanması,
- Tehlikeli kimyasal madde bulunan bölümlerin uygun şekilde etiketlenmemesi,
- Kimyasal maddelerin Malzeme Güvenlik Bilgi Formlarının (MSDS) bulunmaması,
- İşyeri ortamında gereğinden fazla kimyasal madde bulundurulması,
- İşyerinde kimyasal madde ölçümünün yapılmaması,
- Gerekli bölümlerde göz ve/veya vücut duşu bulunmaması

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

5. “Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik” Kapsamında Mevzuata Aykırılıklar:

- Patlamadan Korunma Dokümanı düzenlenmemiş olması,
- Patlamadan Korunma Dokümanında işyerindeki risklerin tamamının değerlendirilmemiş olması,
- Patlayıcı ortam oluşması ihtimali olan yerlerin sınıflandırılmaması,
- Patlayıcı ortam oluşması ihtimali olan yerlerde tehlike sınıfına uygun iş ekipmanı kullanılmaması,
- İşyerinde ve iş ekipmanlarında statik elektrik riskine karşı gerekli tedbirlerin alınmamış olması,
- Doğalgaz kullanılan bölümlerde doğalgaz detektörünün bulunmaması,
- LPG kullanılan bölümlerde LPG detektörünün bulunmaması

6. İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Diğer Mevzuat Kapsamında Mevzuata Aykırılıklar:

- İşyerinde toz ölçümü yapılmamış olması,
- Çalışanların kişisel maruziyetini gösterir nitelikte gürültü ölçümü yapılmaması,
- Çalışanlara yaptıkları işi ve buldukları ortama uygun şekilde kişisel koruyucu donanımların verilmemesi,
- Çalışanların kişisel koruyucu donanımları uygun şekilde kullanmalarının sağlanmaması,
- Risk değerlendirmesinin mevzuatın gerektirdiği sürelerde yenilenmemesi,
- Risk değerlendirmesi raporunda düzeltici ve önleyici kontrol tedbirleri, gerçekleştirilme tarihleri ve sonrasında tespit edilen risk seviyesi ile ilgili bilgilerin bulunmaması,
- Risk kontrol adımlarının mevzuata uygun şekilde uygulanmaması,
- İş sağlığı ve güvenliği kurulunun mevzuatın belirlediği süreler içerisinde toplanmaması,
- İş güvenliği uzmanının işyeri çalışan sayısı ve tehlike sınıfına göre eksik süreyle görevlendirilmesi,
- İşyeri hekiminin işyeri çalışan sayısı ve tehlike sınıfına göre eksik süreyle görevlendirilmesi,
- İşyeri çalışan sayısına göre yeterli sayıda çalışan temsilcisi görevlendirilmemesi

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

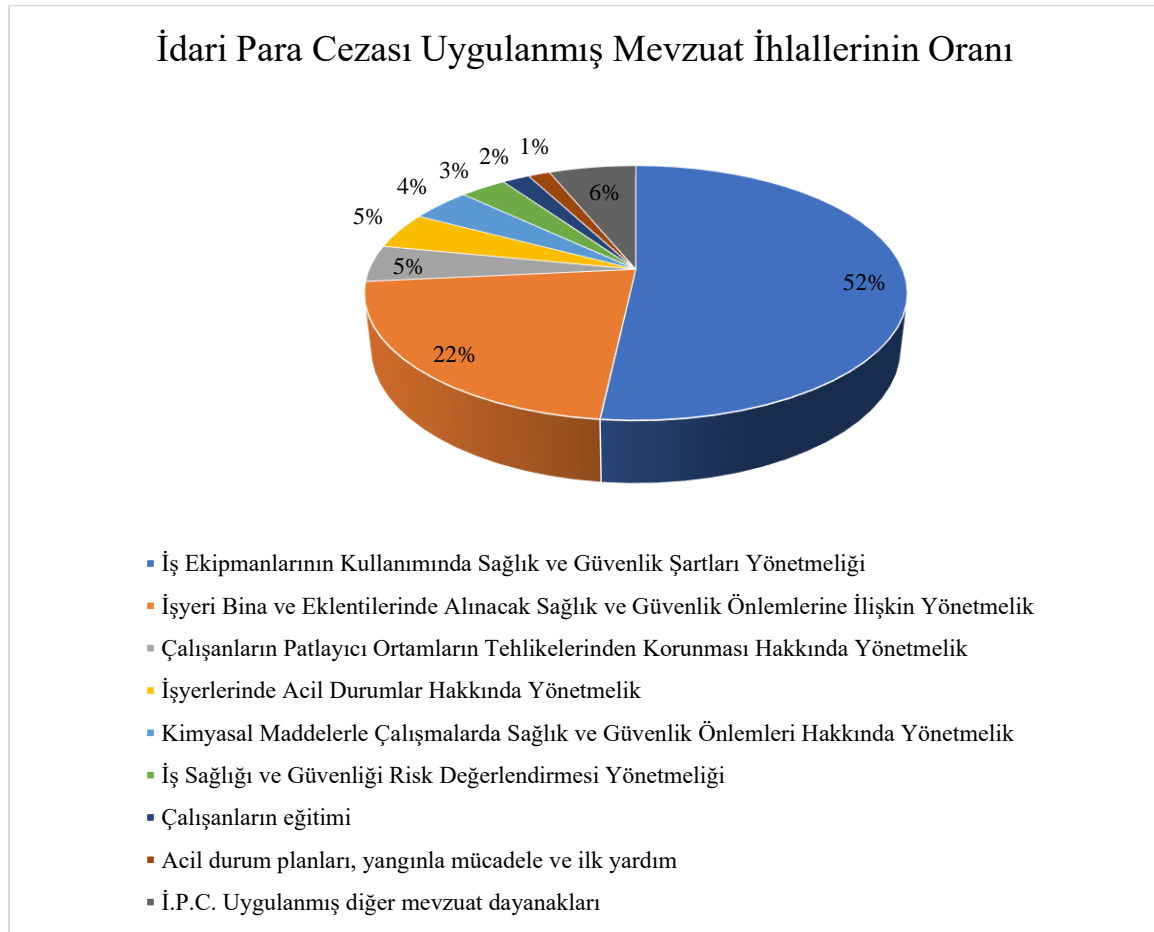
V. BÖLÜM: SONUÇ

1. Giderilmeyen Mevzuat İhlalleri ve Yapılan İdari İşlemler

Türkiye genelinde 64 ilde 350 iş müfettişi ile 1.122 işyerinde tamamlanan programlı teftişlerde toplam 15.631 mevzuata aykırılık tespit edilmiştir. 958 işyerinde tespit edilen aykırılıkların tamamı verilen süre sonunda giderilmiş, 164 işyerinde ise tamamen giderilememiştir. Giderilememiş mevzuat aykırılıkları, toplam tespit edilmiş olan aykırılıkların yaklaşık olarak % 3'ü kadardır.

1.1. Giderilmeyen Mevzuat İhlalleri

Programlı teftişlerin ikinci aşamasında 403 adet mevzuat ihlalinin giderilmemiş olduğu görülmüştür. Ayrıca 67 adet yeni mevzuata aykırılık tespit edilmiştir. Bu ihlaller incelendiğinde %71'inin İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği ve İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Giderilmemiş mevzuat ihlallerinin oranı aşağıdaki grafikte özetlenmiştir.

Şekil 20: İdari para cezası uygulanmış ihlallerin oranı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

1.2. Uygulanması İstenilen İdari Para Cezaları

2021 yılı Kauçuk ve Plastik Ürünlerin Üretildiği İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında tespit edilmiş olan mevzuat ihlallerinin çalışanlar için hayati nitelik taşımaması, işverenliklerin noksanlıkları gidermek için süre taleplerinin olması ve teftişi gerçekleştiren müfettişlerin uygun bulması ön şartıyla teftişlerde noksanlıkların giderilmesi için teftişe ara verme yoluyla işverenliklere süre verilmiştir. Teftişler sonucunda toplam 164 işyerine toplam 1.925.394 TL idari para cezası uygulanmıştır.

Tablo 5. 1: Toplam tespit sayıları ve idari para cezası miktarı

İlk Teftişlerde Tespit Edilen Noksan Sayısı	2. Teftişlerde Devam Eden Noksan Sayısı	2. Teftişlerdeki Yeni Noksan Sayısı	Toplam İdari Para Cezası (TL)
15.631	403	67	1.925.395

2. Sektör/Alan Temsilcilerinin Önerileri:

Programlı teftiş kapsamında görüşülen işverenler, yöneticiler ve işyeri yetkililerinin belirttiği görüş ve öneriler aşağıda sunulmuştur.

- Yükümlülüklerini yerine getirmeyen çalışanlara daha fazla kanuni yaptırım uygulanması imkanının bulunması gerektiği,
- Benzer üretimi yapmalarına karşın Sosyal Güvenlik Kurumu'na farklı faaliyet konusu bildiren ya da kayıt dışı faaliyet gösteren rakip işletmelerin oluşturduğu haksız rekabet konusunda çözüm üretilmesi gerektiği,
- Yabancı çalışanların çalışma izin onaylarını, hangi milletten olursa olsun kolaylaştıracak düzenlemelerin getirilmesinin daha adil olacağı,
- Meslek lisesi mezunu çalışmanı bulmakta zorlanıldığı, eğitim kalitesinin ve eğitimli insan sayısının artırılması gerektiği,
- İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitimlerin verilmesine rağmen çalışanları güvenlik kültürüne alıştırmakta zorlanıldığı, iş güvenliği eğitiminin ilköğretimden itibaren verilmesinin kolaylaştırıcı olacağı,
- İş sağlığı ve güvenliği yükümlülüklerini yerine getiren işyerlerine devlet tarafından ödül ve teşviklerin verilmesinin teşvik edici olacağı,

ifade edilmiştir.

3. Teftişin Sonuçları İle İlgili Genel Değerlendirme

Programlı teftişler; tüm Grup Başkanlıklarından 350 İş Müfettişi tarafından 664 ilde 1.122 işyerinde gerçekleştirilmiştir. Kauçuk ve plastik ürünlerin üretildiği işyerlerinde çalışan toplam 47.248 çalışana ulaşılmıştır. Bu sayı sektördeki toplam çalışan sayısının yaklaşık olarak %20'sine tekabül etmektedir.

Teftiş sonuçlarına bakıldığında teftişe ara verilerek iki aşamalı yapılan teftişlerle 958 işverenliğin tespit edilmiş olan noksanlıkların tamamını giderdiği, 164 işverenliğe ise

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

noksanlıkların tamamını giderememesi sebebiyle idari para cezası uygulandığı anlaşılmaktadır. Teftişlerin ilk aşamasında tespit edilen mevzuat ihlallerinin sayısına ve teftişlerin bitiminde giderilme oranına (%97) bakıldığında iki aşamalı olarak yapılan teftişlerin noksanlık giderilmesinde oldukça etkin olduğu düşünülebilir.

Ancak kauçuk ve plastik ürünlerin üretildiği işyerlerinde 2013 ve 2017 yıllarında da programlı teftişler yapılmış ve benzer tablo ortaya çıkmıştır. Teftişlerin ilk aşamasında tespiti yapılan mevzuat ihlallerinin yaklaşık olarak %70'i İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği ve İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik kapsamında olduğu görülmektedir. Yine idari para cezası uygulanmış mevzuat ihlallerinde de benzer durum ortaya çıkmaktadır. Buradan anlaşılacağı üzere işyerlerinde, iş sağlığı ve güvenliği organizasyonunun aksaması ya da hiç oluşturulmaması temel sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği organizasyonunun nasıl oluşturulacağına işverenler tarafından tam olarak bilinmemesi ve organizasyon oluşturma maliyetinin yüksek olacağı ön yargısı ilk aşılması gereken sorunlardır. Bununla birlikte teftişlerde noksanlıkların giderilmesi için süre verilmesi, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği konusunda asgari sorumlulukların yerine getirilerek iş sağlığı ve güvenliği organizasyonunun ertelemesinin önünü açmaktadır.